

in o katerih trdi, da jih otroci ne morejo razumeti. Seitz zahteva med ploskanjem svojih somišljenikov, da se mora krščanski nauk izgnati iz šole. — (Kaj ne? Lepa bodočnost čaka naše otroke, če se krščanski nauk ne bo smel več poučevati v šoli?) Nemški naprednjak Funke, je med drugim zahteval, naj se stalni okrajni šolski nadzorniki vpeljujejo in naj se nemškim okrajnim šolskim nadzornikom podelijo na Češkem tiste ugodnosti, katere zavživajo češki.

Dne 14. aprila je prišel na vrsto dr. Gessmann. Ta mož je krščanski socijalec in poročevalec o šolstvu v deželni zboru Dunajskem. Prusaški in mokraški učitelji, katerih pa na Dunaju kar mrgoli, so njegovi smrtni sovražniki. Mož je v svojem govoru izjavil, da noče biti klerikalec, toda pripozna, da brez vere ni mogoče, da bi mogli ljudje mirno med seboj živeti. Dr. Gessmann je obširno odgovarjal prusaškemu poslancu Schreiterju in mokraču Seitzu ter dokazoval, kako krivično dolžita ta dva poslanca krščanske socijalece, ki imajo sedaj velik vpliv na razvoj šolstva na Dunaju in na Spodnjem Avstrijskem. Mnogo več izda dunajska učna uprava za podporo revnih šolskih otrok, kakor katero koli drugo mesto v Evropi. Mnogo učiteljskih pripravnikov se šola na stroške dežele. Pripozna pa, da pri nas država premalo plačuje za ljudsko šolstvo, dežele in občine morajo skoraj vse stroške prenašati za šolo. Toda Gessmann je proti temu, da bi zdaj država prevzela vse stroške za ljudsko šolstvo, ker bi morale dežele, ki so že vredile svoje šolske zadeve, prevzeti šolske stroške za Galicijo, Dalmacijo in Bukovino, kjer se je še tako malo storilo za vreditev šolstva.

Dr. Gessman navaja potem postavne naredbe, katerih se morajo držati učitelji po raznih nemških državah, kako morajo v verskem duhu podučevati in izgojevati tam šolske otroke. Rekel je: «nemogoče bi bilo, da bi tako smeli delati učitelji po nemških deželah, kakor postopajo mokraški in pruski učitelji pri nas.» Gessman se je tudi izrekel za sedemletno šolo — a 2 leti naj se podučujejo kmetski otroci v ponavljalni šoli o kmetijskih strokah. Tudi nemški narodnjak Drexel je bil za sedemletno šolo, pa tako, da začne otrok s 7. letom šolo obiskavati, s končanim 14. letom pa naj izstopi. Gessman je za to, da otrok začne šolski poduk z 6., konča z 13. letom, potem pa še 2 leti obiskuje kmetski poduk. Jako zanimiva je trditev dr. Gessmana zastran vspeha, ki se doseže na jedno in 2razrednih šolah ali pa na sedemrazrednih šolah in na meščanskih šolah. Za sprejem v učiteljske pripravnice prihajajo k skušnji šolski otroci iz raznih šol. In kakšno prikazen doživimo tu od leta do leta? Otroci iz dverazrednih šol znajo boljše, kakor tisti otroci, ki so obiskovali mnogorazredne ljudske šole ali tudi meščanske šole. Dr. Gessman se sklicuje na izjave državnih šolskih nadzornikov, da se doseže na šolah z malo razredi mnogo boljši uspeh, kakor na šolah, kjer je več razredov, če so na prvih nastavljeni dobri učitelji. — Mnogi poslanci so bili osupnjeni, ko so čuli to trditev, kateri ni ugovarjal navzoči naučni minister, ki je govoril za dr. Gessmanom.

Minister dr. Hartl

se najprej zagovarja proti očitjanju, da on ne varuje učiteljev, če se le ti napadajo. Rekel je, da vseh res ne zagovarja, tistih namreč ne, kateri se javno upirajo oblastnjem. Pa za opravičene zahteve učiteljev se bo vedno potegoval. Nekateri poslanci so zahtevali, naj prevzame država vse stroške za ljudsko šolo. To bo težko, ker bi prizadajalo okoli 100 (sto) milijonov kron novih državnih stroškov, da se spolnijo vse želje učiteljstva.

«Nekateri poslanci želijo, naj se šola čisto loči od cerkve — drugi: naj postane verska. Oboje je nemogoče, ker temu nasprotuje državna postava. Ta bi se morala spremeniti, kar je pa pri zdajšnjih razmerah nemogoče.»

Minister bere zastran podučnih šolskih knjig nek ministerijalni ukaz, vsled katerega se ne smejo kar naenkrat že vpeljane šolske knjige odpravljati in nove vpeljevati. Če je katera knjiga za več šolskih let ali za več razredov odločena, jo sme eden in tisti učeneec skozi celi čas rabiti, dokler šolo obiskuje.

Dne 15. aprila je govoril dr. Žitnik v imenu slovanskih poslancev. Začetkoma svojega govora je povdarjal, da se ne strinjamo Slovenci z izjavo ministrskega predsednika, katero je podal po onem važnem glasovanju, dne 21. marca (glasovanje zastran Celja). Dr. Körber je namreč naznanil, da, vključ temu, da je zbornica zavrgla nasvet, naj se prestavi slovensko-nemški razredi iz Celja, hoče ugoditi Nemcem, in prestavi te razrede kam drugam. To izjavo ministra zavračamo popolnoma. Zahteval je dr. Žitnik versko šolo, govoril o krivicah, ki se glede šolstva godijo Slovincem na Koroškem, Štajerskem in v Primorju. Kratko, pa jedrnato je omenjal krivice, ki se godijo Slovincem v Slovenjem Gradcu, na Slatini in v Ormožu. (Ta odlomek Žitnikovega govora se bo objavil v «Slov. Gospod.»). Govorili so še koroški Oraš, Vencel Hruby, dr. Mihejda itd. Prišlo je ob koncu razprave do burnih prizorov med krščanskimi socijalcem, socijalnimi demokrati in nemškimi narodnjaki. Slednjič je sprejela zbornica vse predloge proračunskega odseka.

Razprava o ljudskem šolstvu.

Dne 15. apr. se je pritoževal Čeh Vaclav Hruby zoper ponemčevanje šolskih otrok. O poljskih šolah je govoril Poljak Wojtyga. Rusin Roman czuk je tožil o tem, da se v Galiciji morajo rusinski otroci učiti v poljskem jeziku. Slovenec dr. Žitnik je v začetku svojega govora ugovarjal besedam ministrskega predsednika zastran celjskega slovensko-nemškega zavoda.

Politični pogled.

Madjari proti Nemcu. «Alldeutscher Verband» («Vsenemška zveza») v Berlinu namerava (to jesen napraviti izlet v ogerske pokrajine Erdély in Banat. A Madjari jim ne pripravljajo posebno ljubeznivega sprejema. Časopisje opozarja oblasti, da pazijo na ta izlet in ukažejo domačim Sakaom, da se ne udeležujejo vsenemškega izleta; madjarsko društvo za javno prosveto pa je poslalo ministru prošnjo, v kateri ga prosi, da sploh prepreči izlet «Verbanda».

Vojška v Južni Afriki. Iz Južne Afrike prihajajo vesti, da so se resno začela pogajanja za mir. A Bog zna, če je zopet vse resnično. Medtem, namreč, ko je ves London in vsa Anglija prepričana, da je mir blizu že sklenjen, medtem, ko hoče sam kralj na vsaki način, da se neha nepotrebno klanje njegovih podložnih na daljnem afriškem Jugu, pa prihaja v svet vest, da odide v kratkem zopet 20.000 mož v Afriko. — Zdaj je baje odpotoval sam vojni minister lord Rosebery v Južno Afriko in sicer na izrečno zahtevo kralja Edvarda, ker je nevoljen, da pogajanja za mir tako počasi napredujejo. Ta sklep ni po volji onim činiteljem angležkim, ki hočejo vojno na vsaki način nadaljevati in kaže, da vlada med njimi in kraljem v tej zadevi močno nasprotje. K tem ljudem spada tudi lord Kitchener, ki je hud, da si proti ponosnim in hrabrim Burom še vedno ni pridobil nobenih lavorik. — Po drugi strani se pa poroča, da se kralju zaradi tega tako mudi z zaključkom vojne v Afriki, ker preti nevarnost na Irskem, kjer le še s težavo dušijo splošni upor. — Anglija pač ne pride do miru, a to le zaradi tega, ker ga ona nikomur ne da.

Dopisi.

Sv. Urban nad Ptujem. (Mi vstajamo!) Gotovo se bode, gospod urednik,

začudili, ko bode brali ta dopis, kateri je skoraj nepričakovano prišel. Tudi nas Urbančane veseli, da se je osnovalo tukaj zaželeno ter prepotrebno bralno društvo. Okoli in okoli nas so naši sosede probujeni ter imajo svoja bralna društva. Tudi pri nas je začel veti nov duh, kajti prihodnjo nedeljo, to je 27. malega travna, takoj po večernicah bode imelo tukajšnje mlado bralno društvo prvi občni zbor. Slavnosten govor bodo imeli občeznani probuditelj slovenske mladine častiti gospod kaplan Franc Gomilšek. Torej Urbančani, udeležite se v obilnem številu občnega zbora, ter se dajte vpisati med ude, kajti ta mali znesek, katerega tukaj platite, vam obilne obresti povrne v izobraževanju s časniki in knjigami. Tudi vsem sosednim rodoljubom, kateri se bodo udeležili takrat naše slavnosti, kličemo jim z dnu srca — Dobrodošli! — Živijo!!

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

Politično zborovanje. «Slovensko gospodarsko politično društvo, Straža» v Zrečah bo imelo svoj občni zbor dne 20. aprila ob 3. uri popoldne v prostorih g. Matije Vidmar.

Katoliško slovensko politično društvo na Teharjih ima v nedeljo 27. t. m. ob pol 4. uri popoldne v gostilni g. Josipa Šušteriča svoj redni občni zbor s sledečim vspešnim: 1. Letno poročilo; 2. Poročilo tajnika; 3. Poročilo blagajnika; 4. Sprejem novih udov; 5. Volitev odbora; 6. Slučajnosti. — Po občnem zboru se bode skrbelo za prijetno poučno zabavo. — K obilni udeležbi vabi odbor.

Umrli je v Mariboru dne 12. t. m. po kratki bolezni gđ. Pepca Voh, sestra preč. stolnega korarja Jerneja Voha. Večni ji pokoj!

Preskušnje usposobljenja na učiteljskem v Mariboru se začne dne 1. maja. Prošnje je vložiti do 27. aprila.

Častni člani. Bralno društvo pri Sv. Ani na Krembergu je imenovalo svojim častnim članom veleugledne gg. Jožefa Šumana, Ivana Jurkoviča, Ivana Kukovca, gospo Mat. Kurnik, omoženo Ferk in še jednega velezaslužnega gospoda v okraju.

Samomor koncipienta dr. Šumra. V Majlandu nad Zidanim mostom se je dne 12. aprila ustrelil odvetniški koncipient pri dr. Valenčaku v Ljubljani, g. dr. Franc Šumer, rojen l. 1873 v Št. Vidu pri Šmarju. Predno je stopil v odvetniško službo, bil je avskultant pri sodiščih v Celju in Ljubljani.

Slovenec — izumitelj v Mariboru. Na potovanju po Evropi ustavi se prihodnji četrtak, dne 24. aprila, izumitelj novega glasovirja — g. Iv. Bajde — tudi v Mariboru in razloži svojo umetno iznajdbo v prostorih «Narodnega doma». Glasovir je tako umetno in popolno sestavljen, da je škoda zamuditi priliko ogledati si ga. Slavno občinstvo iz mesta in dežele se opozarja na to res zanimivo glasbeno umetnost, katero je izumil — Slovenec.

Oskrbnik bolnišnice v Mariboru g. Alojzij Stelzl je umrl dne 15. t. m., zadet od kapi.

Delegatje za Štajersko. V delegacijo so se izvolili izmed štajerskih državnih poslancev sami Nemci: Alojzij Posch, grof Stürgkh in Franc Hanisch kot namestnik. Tukaj bi bilo na mestu, da bi posredoval naš namestnik grof Clary!

Vojaški begunec. Nadomestni rezervist Ferdinand Müller pri 26. domobranskem polku v Mariboru je dne 14. t. m. pobegnil. Doma je v Lahoncih pri Ptuj.

Dobili so jih tatove, ki so dne 25. marcija t. l. v Švičini vlomili v hišo gospe Terezije Müller ter odnesli pohištvo, iz kleti